

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

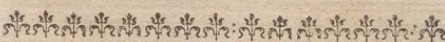
Controversia V. De Specie & Indiuiduo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

*differentibus specie in eo quod quid ab speciebus, & indiuiduis, & sensus illius est, quod prædicatur de pluribus differenti-
bus secundum prædicatum specificum, differunt autem se-
cundum prædicatum specificum Petrus, & Brunus hic
equus, sicut homo, & equus.*

- 14 Obiicit: genus ut genus prædicatur de pluribus dif-
ferentibus specie: sed quando animal v.g. prædicatur im-
mediatè de Petro, & Ioanne, non prædicatur de pluribus
differentibus specie: ergo non prædicatur ut genus. Eadem
ratione posset inferre, non prædicari ut genus, quando præ-
dicatur de specie hominis, seu de homine secundum con-
ceptum communem. Respondeo genus non solum esse præ-
dicabile de pluribus differentiibus specie, sed etiam de plu-
ribus inter se tantum numero differentiibus, & specie ab
aliis. Quando autem prædicatur de Petro, & Ioanne, non
prædicatur ut actu genus, sed tanquam natura quæ ante-
cedenter ad prædicationem erat genus formaliter apprehen-
sa simul cum aliis instar vnus communis pluribus spe-
cie differentiibus.

- 15 Inquiri solet an eodem respectu, quo genus respicit
speciem, respiciat indiuidua in illis contenta, cui quæstioni
respondeo eodem respectu, quo attingit species attingere
indiuidua cuiuscumque speciei, ut confusè, & instar vnus
significata in specie propria, non tamen indiuidua ut inter
se distincta, quia diuersus actus est, quo comparatur ani-
mal ad hominem sub hoc conceptu confuso hominis, ab
actu quo comparatur ad Petrum, & Ioannem, & reliqua
indiuidua ut inter se distincta.

CONTROVERSIA V.

De specie, & indiuiduo.

RIPLICITER sumi solet species: primò
improprie pro quacumque eleganti & pul-
chra forma, quo sensu dicitur præstantem
speciem dignam esse imperio. Secundò su-
mitur pro specie Logica, quæ est correlatiua gene-
ri. Tertiò pro specie Logica, quæ ad indiuidua re-
fertur. Has tres acceptiones adducit Porphyrius;
qui de specie secundo, & tertio modo sumptâ agit
capite de specie, cui annexit disputationem de in-
diuiduo, quia indiuiduum correlatiuum est generi
& speciei. Nos ergo de specie utroque modo sum-
ptâ, & indiuiduo cum Porphyrio Controversiam
hanc instituimus.

PUNCTUM PRIMUM.

De specie subicibili.

- 1 Species subicibilis definitur à Porphyrio duplici defi-
nitione. Vna est, quæ subicitur generi; alia quæ ab
assignato genere collocatur. Pro explicatione harum
definitionum, noto speciem aliam esse infimam, seu
atomam, aliam mediam, seu subalternam. Species in-
fimæ dicuntur homo, & equus, & alie huiusmodi, quæ
non in alias naturas, sed tantum immediatè in indiuidua
possunt diuidi. Species subalternæ seu mediæ sunt illæ, quæ
respectu inferiorum genera appellantur, respectu su-
periorum species dicuntur. Adde genus immediatum
supremum posse dici speciem supremam, quia supremum
est omnium, quæ species dici possunt in ordine ad aliud
prædicatum superius, supremum enim genus, quod illo
est vniuersalius, in ordine ad nullum prædicatum species
potest nuncupari. Ex his, quæ diximus de generibus su-
premo, medio, & infimo omnia videlicet eadem defini-
tione definiri, & tantum numero differre, idem inferen-
dum est de specie subicibili.
- 2 Primò contra has definitiones solet obiici vitiosum
circulum in illis committi, quia definitur genus per spe-
ciem, & species per genus, ac proinde idem per idem,
quia si definitio speciei est, quæ subicitur generi, & genus
definitur, quod prædicatur de pluribus differentiibus spe-

cie, idem erit dicere, species est, quæ subicitur ge-
neri, ac dicere, species est, quæ subicitur illi, quod
prædicatur de pluribus differentiibus specie, & per spe-
ciem species definitur. Communis solutio est genus de-
finiri per speciem, & speciem per genus, nihilominus in
definitione speciei non poni genus ut cognitum per spe-
ciem, sed ut cognitum aliunde; saltem cognitione confu-
sâ, quæ comparari potest sine ordine ad speciem. Hac ra-
tione circulus non committetur, neque definitur idem
per idem, nam si definiatur, species est, quæ subicitur ge-
neri, si rursus petas explicationem huius vocis generi positæ
in definitione, non tibi per speciem, sed ex alio capite
reddetur.

Facilius res componetur si genus definiatur, quod præ-
dicatur de pluribus per modum partis materialis, quâ posita
definitione absque timore vitiosi circuli constare pote-
runt definitiones adductæ de specie subicibili. Adhuc
tamen stando definitioni à Porphyrio traditæ negari
potest genus definiri per ordinem ad speciem, quia ut
dicebam supra, genus non definitur per hoc, quod est
prædicari de pluribus speciebus, sed pluribus differenti-
bus secundum prædicatum specificum, quod est dicere de
pluribus notabiliter differentiibus siue illa species sint, siue
indiuidua.

Secundò contra has definitiones obiicitur, vtramque
competere indiuiduo de quo genus prædicatur, & quod
generi subicitur. Responderi Ariaga disp. 7. sect. 2. indi-
uiduis non competere subicibilitatem immediatam res-
pectu generis, quam importat definitio, neque de illis
genus immediatè prædicari, ac proinde speciem tantum
hac definitione comprehendere. Solutio hæc impugnanda
est ex dictis Controuers. 4. ubi probaui æquè immediatè
posse genus prædicari de indiuiduis, & de specie. Sed
est indiuidua mediatè tantum generi subiciantur, differ-
entia hæc sufficiens non est, ut distinguat speciem sub-
icibilem ad indiuiduo, quod sic probo. Hæ prædicationes
homo est animal, & homo est corpus æquè primò perti-
nent ad primum prædicabile, licet animal immediatè, &
corpus mediatè de homine prædicentur, si verum est ani-
mal mediatè prædicari de indiuiduis: ergo in definitione
generis prædicabilitas abstrahit à potentia prædicandi
proximè, vel remotè, quia huiusmodi differentia per acci-
dens se habent respectu generis, quod tantum dicit esse
prædicabile de pluribus per modum partis materialis siue
prædicatione proxima, siue remota.

Melius responderi Hurtadus disp. 5. sect. 1. speciem &
indiuiduum in ratione subicibilium tantum differre acci-
dentaliter, quia vtrique generi tanquam parti mate-
riali subicitur, & hæc differentiam explicandam esse per
particulam soli additam in definitione speciei, quæ erit
species est quæ subicitur soli generi. Modus iste dicendi non
tuetur definitionem alteram, videlicet de qua genus in quid
prædicatur, cui illa particula soli non debet addi, quapro-
pter melius existimo responderi subicibilitatem speciei,
& indiuidui non distingui ratione termini, quia vtraque
respicit genus, differre tamen ratione fundamenti, quia
subicibilitas indiuidui fundatur in natura physice, & in-
tentionaliter vnâ & subicibilitas speciei fundatur in na-
tura intentionaliter vnâ, & multiplici physice, & reali-
ter: secundum hanc doctrinam species subicibilis defi-
nienda est natura in se multiplex, & intentionaliter vnâ,
de qua genus in quid prædicatur. Neque definitiones istæ à
Porphyrianis discrepant, quia naturam intentionaliter
vnâ, & physice multiplicem, quam nos in defini-
tionibus expressimus, Porphyrius in illo relatiuo in-
uoluit de qua genus, &c. & quæ subicitur, &c. neque cri-
men fuit in Porphyrio illam non explicasse, quia Porphy-
rius non intendebat explicare naturam speciei secundum
se, sed speciei ut respicientis genus, & ita tantum
curauit de exprimenda differentia, ex vi cuius respicit
genus suppositâ naturâ speciei aliunde notâ, vel cognos-
cendâ, & ita definiuit, quæ subicitur generi, seu de qua ge-
nus prædicatur, hoc est, species generi subicibilis, & species de
qua genus prædicari potest, adductâ ipsâ specie in definitio-
ne, sicut cum nos intendentes explicare veritatem
propositionis propositionem veram definimus propo-
sitionem ex vi cuius dicitur res sicuti est, in qua definitione
propositio

propositionem apponimus intendentes veram propositionem definiri.

6 Dices nunquam Porphyrium speciem secundum se quatenus abstrahit à multiplici, & predicabili definisse, quod mea parum refert: sic ego speciem infimam metaphysicè sumptam quatenus abstrahit à subiicibili & predicabili definio, natura essentialiter completa intentionaliter indiuisa, & physice diuisa in plura indiuidua non notabiliter differentia. Per illam particulam non notabiliter differentia, excludo indiuidua specie differentia, quin utar verbo species ne nomine definiti utar in definitione, illa enim indiuidua dicuntur specie differre, quæ secundum se notabiliter differunt, ut probabo Controuers. I. de anima Punct. 8. Per illam particulam essentialiter completa excludo ab hac definitione differentiam infimam, quæ tantum dicit partem essentiae. Species secundum se abstrahens à subiicibili, & predicabili, & subalterna, & infima cum vniuersali metaphysico confunditur, & ideo forsitan Porphyrius omisit definitionem speciei secundum hanc latitudinem, quia supponebat definitionem vniuersalis, videlicet *unum in multis*.

7 Iuxta actum, quo fit species subiicibilis dicendum est fieri per simplicem comparisonem, quæ instat vnius comparatur ad genus simili ratione, quæ diximus genus fieri per simplicem comparisonem ad inferiora. Difficultas est an possit fieri per iudicium, seu an maneat species formaliter subiicibilis in hac prædicatione *homo est animal*. Vnum in hac definitione certum est, amissa vnitate speciei subiicibilis destrui speciem & consequenter speciem subiicibilem, quapropter videndum est, an in hac prædicatione *homo est animal*, species maneat vna in se continens confusè indiuidua, ita ut absque vlla distinctione instat vnius simplicis entitatis appareant, quod si ita permanferit manebit species actu subiecta, & subiicibilis; si autem hanc vnitatem amittat, non manebit species, sed tantum subiecta dicetur ratione inferiorum, quæ in se continebat vt subiicibilis antecedenter ad prædicationem. An verò hanc vnitatem amittat vel non, tractauit Controuers. 3. Punct. 8. num. 4. vbi disputauit an in prædicatione naturæ vniuersalis de natura vniuersali maneat vna, & dixi per hanc prædicationem *homo est rationalis*, posse enunciari prædicatum de indiuiduis subiectis, & formaliter huic æquialere *omnis homo est rationalis*, & tunc naturam non manere vniuersalem neque vnā, & posse collectionem rationalium per modum vnius enunciari de collectione hominum, & tunc naturam retinere vnitatem, & vniuersalitatem. Eadem ratione posse collectionem animalium instat vnius entitatis indiuidua apprehensæ prædicari de collectione hominum apprehensæ instat vnius entitatis, & tunc speciem retinere vnitatem, & esse speciem subiicibilem, & actu subiectam, posse verò alio actu enunciari de indiuiduis contentis in collectione hominum indiuidua, quæ illis correspondent in collectione animalium; quæ ratione fit in hoc actu *omnis homo est animal*, & tunc speciem amittere suam vnitatem, & subiicibilitatem, quam antea habebat.

8 Inquiri solet an eodem actu comparetur species generi tanquam inferior superiori, quo comparatur genus speciei tanquam superior inferiori, Affirmat Hurtadus disp. 5. sect. 1. melius tamen negat Arriaga, disp. 7. sect. 2. Ratio est, quia per actum, quo comparatur natura generica ad speciem, natura generica apprehenditur in recto & specifica in obliquo; per actum verò, quo comparatur natura specifica ad genericam, natura specifica apprehenditur in recto, & generica in obliquo, & formalitates predicabiles, & subiicibilis de inferiori distinguuntur, sicuti distinguuntur formalitates actiui, & passiu, licet enim per eandem entitatem, seu causalitatem constituatur vnum principium agens, & alterum patiens, hæc entitas supponit in principio actiui virtutem formaliter distinctam à principio passiuo, & in passio virtutem passiuam distinctam formaliter à principio actiuo, similiter licet sit eadem enunciatio, per quam constituitur natura superior prædicatum, & inferior subiectum, hæc supponit in extremis distinctas formalitates, ex vi quarum natura superior apta est prædicari de inferiori, & inferior apta est subiici superiori.

9 Inquiri etiam potest an prædicatum specificum abstraham ab vno indiuiduo possit dici species subiicibilis. Ref-

Franc. de Ouedo, Philosoph. Tom. I.

pondeo prædicatum illud esse subiicibile generi, quia de illo potest genus prædicari, propriè tamen non dici speciem subiicibilem, quia non dicit vnitatem intentionalem multis communem, posse autem dici speciem negatiuè eà ratione quæ dixi Controu. 3. Punct. 7. naturam sic abstractam negatiuè posse dici vniuersalem.

Vltimò inquiritur, an species subiicibilis vt subiicibilis sit vniuersalis. Respondeo speciem subiicibilem includere pro materiali vnitatem intentionalem, ex vi cuius ea, quæ in se sunt plura instar vnius apprehenduntur, quæ est forma vniuersalis metaphysicè, pro formali autem non esse vniuersalem, quia respectus naturæ vniuersalis, est respectus naturæ superioris ad inferiora, respectus autem speciei subiicibilis est respectus naturæ inferioris ad superius. Declaratur eadem ratio: species vt subiicibilis respicit superius, sed ad rationem vniuersalis impertinens est respectus ad aliud superius: ergo species subiicibilis vt subiicibilis includit respectum impertinentem se habentem ad rationem vniuersalis: ergo formaliter ex vi illius respectus non est vniuersalis. Consultò non dixi respectum subiicibilis, & inferioris opponi cum respectu predicabilis, & superioris, quia licet detur hæc oppositio in respectibus ad subiectum indiuisibiliter idem, & terminum eundem indiuisibiliter, non tamen datur respectu eiusdem subiecti in ordine ad diuersos terminos, & eadem species, quæ habet respectum subiicibilis, in ordine ad genus, habet respectum predicabilis in ordine ad inferiora.

Obiicies: Quodlibet inferius participat rationem sui superioris: sed species subiicibilis est inferior vniuersali, & species illius: ergo participat rationem vniuersalis, & est vniuersalis. Respondeo quodlibet inferius participare rationem sui superioris, non tamen formaliter quatenus est inferius & subiectum sui superioris, quia hoc quod est esse inferius supponit iam naturam participatam, non enim homo est viuens sensibile, quia est inferior animali, sed quia est viuens sensibile denominatur inferior animali, quæ denominatio cadit supra naturam superioris iam participatam, ac proinde ex vi illius non habet superioris naturam, sed iam cum illa præsupponitur præcisè quatenus homo, & non quatenus inferior animali. Sic contingit in specie, quæ intrinsecè participat rationem sui superioris, & constituitur vniuersalis per se ipsam, & postea per denominationem illi superadditam extrinsecè denominatur subiicibilis, ex vi cuius denominationis non habet vniuersalitatem, seu naturam sui superioris, sed iam cum illa præsupponitur præcisè quatenus est species. Ad argumentum in forma respondeo distinguendo maiorem. Quodlibet inferius participat rationem sui superioris materialiter sumptam, concedo: formaliter vt inferius est, nego. Deinde concessa minori distinguo consequens: ergo species subiicibilis est vniuersalis: materialiter, concedo: formaliter vt subiicibilis, nego.

Instabis: species subiicibilis prædicatur de hac, & illa specie subiicibili: ergo species subiicibilis est vniuersalis. Respondeo speciem subiicibilem formaliter vt subiicibilem, seu vt respicientem genus aliquod superius de nullo prædicari, sed esse subiectum, de quo genus superius prædicatur, sed tantum sumptam materialiter, quatenus subiicet alij denominationi, ex vi cuius consideratur in ordine ad inferiora: ipsa enim formalitas subiicibilitatis potest considerari non in ordine ad illud prædicatum superius, cui subiicit speciem, sed in ordine ad aliquas species indiuiduas, in quibus reperitur in ordine ad quas potest denominationem vniuersalis subire.

PUNCTUM II.

De specie predicabili.

Species quæ secundum prædicabile constituit, formaliter vt predicabilis à Porphyrio definitur quæ prædicatur de pluribus differentibus numero in eo quod quid. Per hanc definitionem differt species formaliter vt predicabilis ab ipsa vt subiicibili, quia subiicibilis, vt subiicibilis de nullo prædicatur. Differt à differentia, proprio, & accidenti per hoc quod est prædicari in quid purè, quia differentia prædicatur in quale quid, & proprium, & accidens purè in quale. Differt etiam differentia à genere,

genere, quia species prædicatur ut tota essentia, & genus est pars, quæ differentia explicatur per hoc quod est prædicari tantum de pluribus differentibus in quid purè, cum quo modo prædicandi non componitur prædicari ut partem formalem, quia hæc prædicatur in quale quid, neque ut partem materialem, quia hæc non tantum prædicatur de pluribus differentibus numero, sed etiam de pluribus differentibus specie, ex quo necessariò inferitur prædicari ut totum, quia id quod non prædicatur ut pars formalis, neque ut pars materialis, ut totum prædicari necesse est, cum nullus alius super sit prædicandi modus.

2. Dixi differentiam speciei respectu generis explicandam esse per hoc quod est prædicari tantum de pluribus differentibus numero, licet verbum tantum in definitione non sit expressum, quod subintelligendum est, & virtualiter dicitur eo ipso, quod species tantum explicetur per ordinem ad indiuidua, quia si de speciebus prædicabilis esset, non specialiter in ordine ad indiuidua illi prædicabilitas adscriberetur, sed definiretur sicuti genus definitur in ordine ad plura specie differentia, nullà mentione factà de indiuiduis. Fateor aptius & facilius speciem esse definiendam, quod prædicatur de pluribus, ut tota illorum essentia.

3. Obiicies: species non dicit differentias indiuiduales. Sed differentie indiuiduales sunt de essentia indiuidui: ergo species non dicit totam essentiam indiuidui. Laborant plurimi, ut defendant differentias indiuiduales non esse de essentia indiuidui, quod difficile sanè est, quia sicut per differentiam specificam constituitur species, sic per differentiam indiuidualem indiuiduum: ergo sicut differentia specifica est essentialis speciei, ita differentia indiuidualis indiuiduo. Secundò quia illud est de essentia cuiusvis rei, per quod res constituitur in esse talis, sed indiuiduum constituitur in esse talis per differentias indiuiduales: ergo differentie indiuiduales sunt de essentia indiuidui. Respondeo admittendo differentias indiuiduales esse de essentia indiuidui, & has non exprimi in prædicato specifico, nego tamen ideo esse adequatam prædicationem speciei, quia licet non dicat essentiam indiuidui, dicit totam essentiam prædicabilem; quæ tantum est essentia Logica, de qua agitur in præsentia, ex eo enim (quidquid sit de differentibus indiuidualibus) differt species à genere, quia species dicit totam essentiam prædicabilem, & multis communem, quæ in subiecto reperitur, quam non dicit genus, neque vilius aliud prædicabile.

4. Hic inquitur, an species prædicabilis requirat plura indiuidua numero distincta: quam questionem definiui Controu. 3. Punct. 7. ubi dixi naturam ab vno indiuiduo abstractam non esse vniuersalem. Veruntamen in hoc loco specialius difficultatem hanc exagitant auctores occasione de sumpta ex quadam Thomistarum opinione asserente omnes Angelos numero distinctos specie esse differentes. Pro sententia asserente nullam esse speciem cui repugnet indiuiduorum multiplicitas, quam plures auctores, in quibus est S. Thomas quem refert Hurtad. disp. 5. sect. 2. sublect. 3. veruntamen ab hac questione modò Logicum agens me abstinco, & disputationis gratià admittis his speciebus, quibus, indiuiduorum multiplicitas repugnet, ad questionem Logicam accedo & disputo an species istæ vniuersales essent.

5. Caietanus cap. 4. de ente, & essentia, & cap. 4. de specie docuit tales species vniuersales esse. Oppositam sententiam docuit S. Thomas ut bene suadet Hurtadus supra & persuadent testimonia adducta à Petro Bergomeni, verbo Species num. 1. eandemque amplectuntur omnes ferè auctores, quibus subscribo. Probari potest hæc sententia iuxta Thomistarum principia ex eo, quod conceptus specificus talis naturæ præcindibilis non esset à differentia indiuiduali, quia iuxta Thomistarum dogma omnis indiuiduatio distincta à principio specifico sumitur per connotationem ad materiam. Sed huiusmodi naturæ angelicæ non habent materiam: ergo in his non posset dari indiuiduatio distincta à conceptu specifico: ergo conceptus specificus, & indiuiduus esset idem formaliter. Sed conceptus indiuiduus non esset multis communis: ergo neque specificus. Veruntamen hoc fundamento omisso, quia licet ad homines efficax sit, iuxta communia principia non ita facile probari posset, cum natura illa haberet prædicatum specificum, quod posset ab indiuiduali præcindi per hoc quod est esse principium operationum notabiliter differentium ab operationibus aliarum specie-

rum, quod proprium non est naturæ indiuidualis: paucis veram sententiam efficacissimè probo. Vniuersale est vnum aptum esse in multis: sed illa natura non esset apta esse in multis: ergo non esse vniuersalis: ergo non esset species vniuersalis. Maior continet definitionem vniuersalis ab omnibus admittam: minor nequit negari, quia supponimus naturam non esse multiplicabilem in plura indiuidua, sed vnicò contineri: ergo de hoc tantum poterit prædicari, sicuti conceptus naturæ diuinæ, seu hic conceptus Deus vniuersalis non est neque de pluribus prædicari potest, quia tantum potest dari vnus Deus. Vtraque consequutio est legitima, prior ex terminorum dispositione, posterior, quia in illa arguitur negatiuè ex superiori ad inferius.

6. Respondent Thomistæ naturam Michaelis immultiplicabilem in plura indiuidua posse apprehendi communem aliis indiuiduis ab intellectu confectis in ordine ad quæ esset vniuersalis. Possent eadem ratione dicere Thomistæ intellectum fingere alios Deos chimericos distinctos à Deo Optimo Maximo, & respectu habito ad Deos factos naturam diuinam esse de multis prædicabilem: & sicuti hoc fundamento absolute afferunt, naturam Michaelis in ipsorum sententia immultiplicabilem in plura indiuidua esse vniuersalem, eodem asserere naturam diuinam vniuersalem esse, quod male audiret apud omnes. Aliter solutionem impugnat natura Michaelis prædicabilis de Michaeli vero, & de Michaeli ficto, deberet abstrahi à Michaeli vero, & à ficto, quia abstracta tantum à Michaeli vero de illo tantum posset prædicari: de illis enim indiuiduis prædicatur conceptus abstractus, à quibus fuit abstractus, & in quibus reperitur, & natura tantum abstracta à Petro, de Ioanne non prædicatur, ut ex toto vniuersalium opere constat: ergo in illo conceptu abstracto non tantum contineretur verum prædicatum specificum Michaelis, sed fictum prædicatum specificum Michaelis ficti: ergo illud vniuersale non esset tantum natura Michaelis veri immultiplicabilis in plura indiuidua, sed quoddam aggregatum huius naturæ, & aliarum, quas fingeret intellectus: ergo hæc natura vera veri Michaelis ut distincta ab aliis fictis, quantumvis præcinderetur, nunquam posset esse subiectum adequatum, cui contingeret vniuersalitas: ergo non esset vniuersalis. Habemus ergo veram naturam immultiplicabilem in plura indiuidua ut distinctam à reliquis nullà mentis præcisione posse fieri vniuersalem, quod in præsentia disputamus, non enim est questio an ex natura vera multiplicabili, & alia natura ficta possit fieri vniuersale fictum ab intellectu: sed an hæc natura vera immultiplicabilis in indiuidua sine consortio aliarum naturarum possit purè præcisionis beneficio ab intellectu vniuersalis constitui.

7. Dices naturam abstractam tantum à Michaeli vero posse prædicari de Michaeli ficto, etsi propositione non vera. Contra: si essentia vniuersalis posset constare prædicabilitate in ordine ad propositiones falsas, nullus conceptus excogitabilis est, qui non sit vniuersalis, quilibet enim, quem tu assignes propositionibus falsis potest de quocumque ente excogitabili prædicari.

8. Obiiciunt Thomistæ: species Angelorum ponuntur in prædicamento: ergo sunt vniuersales. Concederem ego gratis consequens, & ex illo inferrem contra Thomistas naturas specificas Angelorum multiplicabiles esse in plura indiuidua. Quod si dum nobis hoc obiiciunt argumentum, illius sibi querant solutionem, respondeo, poni in prædicamento, quia habent genera supremum, intermedia, & infimum vniuersalia, & speciem infimam prædicabilem de vno, quæ vniuersalis non est, sicut enim in reliquis prædicamentis ponitur indiuiduum vltimum, quod vniuersale non est, sic in hac sententia ponitur species infima, etsi vniuersalis non sit.

9. Obiiciunt secundò: Natura Gabrielis, & natura Michaelis differunt specie: ergo habent genus & differentiam: ergo sunt vniuersales. Concedo antecedens, & distinguo primum consequens: habent differentiam communem multis indiuiduis, nego consequentiam: conuenientem tantum vni indiuiduo, concedo consequentiam: ergo est vniuersalis, nego consequentiam.

10. Obiiciunt tertio: Intellectus apprehendit res spirituales instar materialium: sed naturam specificam materialem apprehendit ut communem multis: ergo & spirituales. Respondeo intellectum apprehendere res spirituales instar

instar materialium seruatis seruandis, quia non apprehendit in spiritualibus predicata, quæ illi repugnant, non enim ex eo quod instar substantiæ materialis spiritualem apprehendat, & materialis substantia sit impenetrabilis, apprehendo ego substantiam spiritualemente impenetrabilem, quod si id apprehendam per fictionem, impenetrabilitatem impingam spirituali substantiæ, ex vi cuius non negabo speciei immultiplicabili vniuersalitatem attribui, id enim mihi suadent Thomiste huiusmodi speciem vniuersalem esse eodem iure, quo asserere possent ecclesiam Petri, seu Petreitatem esse vniuersalem, & supremum genus in predicamento substantiæ. Addo intellectum apprehendere substantias spirituales instar materialium in ordine ad hæc accidentia corporea, quæ sensibus percipiuntur, non verò in ordine ad vniuersalitatem neque alia accidentia, quæ sensibus non percipiuntur. Demum etsi intellectus ex eo, quod res spirituales instar materialium cognoscit, speciem illam instar vniuersalis apprehenderet, non illam ut vniuersalem apprehenderet, aliud enim est apprehendere Angelum instar iuuenis, aliud apprehendere Angelum formaliter ut iuuenem.

Obiiciunt quartò: Species illa abstracta à differentia individuali non est singularis: ergo vniuersalis. Respondeo speciem illam ex parte obiecti individuum esse, & ex parte actus neque apprehendi possit ut vniuersalem, neque ut singularem, sed posse dici singularem negatiuè. Vide quæ dixi Cont. 3. Punct. 7. de natura abstracta ab vno individuo, quæ eodem modo de hac substantia sunt intelligenda.

Inquiri etiam solet, an tota ratio specifica reperitur in singulis indiuiduis nature multiplicabilis in plura indiuidua. Diximus naturam vniuersalem dicere aggregatum omnium indiuiduorum iuxta sententiam non præcindentium ex parte actus, & iuxta præcindentium in aggregato rationum abstractarum. Ex quo manifestè inferitur omnem speciem non posse esse in singulari indiuiduo, cum in illo non sint reliqua indiuidua ab ipso distincta, neque rationes non ab ipso, sed ab aliis abstractas. Dicendum ergo est in quolibet indiuiduo non requiri totam speciem extensiuè, dici autem solet intensiuè reperiri in vnoquoque omnem perfectionem essentialem, quia perfectiones essentialis omnium indiuiduorum numero tantum, & non in aliquo prædicato essentiali vniuersaliusque indiuidui perfectionem vincunt.

PUNCTUM III.

De indiuiduo primò intentionaliter sumpto.

Indiuiduum definitum fuit à Porphyrio cap. de specie, *genus collectio proprietatum, quæ in vno sunt in alio reperi nequeunt.* Harum proprietatum collectio his versiculiscòtingitur:

Forma, figura, locus, stipes, nomen, patria, tempus, Vnum perperna reddere lege solet.

Hæ proprietates indiuiduo extrinsecæ sunt, & ita definitio per illas exhibitæ tantum est descriptiua data per signa, quæ arguunt differentiam indiuidualem, ex vi cuius indiuiduum constituitur, non per aliquid, quod formaliter indiuiduum constituat. Neque hæc definitio comprehendit omnia indiuidua, sed tantum humana, quibus solum competunt aliquæ ex proprietatibus in definitione adductis, quia bruta non dicuntur habere patriam, & communiter nomina non habent, & indiuidua non sensitiua raro patriam, aut nomine donantur. Melius indiuiduum definiuit Angelicus Doctor 1. part. quæst. 29. art. 4. *indiuisum in se, & diuisum à quolibet alio*, id est, cui repugnat multiplicari in plura, quæ sunt idem cum ipso. Ex hoc deprehendes differentiam inter indiuisum modo dicto, indiuisibile, & diuisibile: diuisibile dicitur, quod habet partes, in quas potest secari, indiuisibile est, quod his partibus non componitur, sed simpliciter dicitur entitatem, indiuisum in se, & diuisum à quolibet alio, seu indiuiduum est, quod nequit diuidi in ea, quæ inter se sunt distincta secundum naturam, quorum quodlibet secundum eandem naturam adæquatè cum diuiso identificetur. Inferes similiter indiuiduum esse idem, ac vnum numericè, & differentiam indiuidualem importare formaliter vnitatem indiuidualem omne ens transcendente. Multa habes Controu. 2. Metaph. Punct. 3. ubi definitio an importet aliquid positum, vel negatum, quomodo distinguatur à reliquis gradibus,

Franc. de Cuiedo, Philosoph. Tom. I.

quam indistinctionem importet, & omnia tracto, quæ desiderari possunt ad perfectam cognitionem differentie indiuidualis, & indiuidui, ex vi illius constituti.

Vna tantum superest questio ad Logicum spectans, quam hic definiam. An videlicet ab omnibus indiuiduis primò intentionaliter sumptis, seu secundum id, quod intrinsicè important possit abstrahi communis aliqua ratio. Negant P. Fonseca 5. Metaph. cap. 6. quæst. 5. sect. 4. P. Toletus cap. de specie Sorus & alij ex antiquis ibid. Affirmatiuam partem tuentur S. Thom. 1. part. quæst. 30. art. 4. Scotus in 1. distinct. 23. quæst. vnica. Hurtad. disp. 5. sect. 7. Arriaga disp. 7. sect. 2. Merinero cap. 3. de specie disp. 2. quæst. 1.

Sciendum est questionem non esse an à Petro & Ioanne, qui sunt indiuidua nature humane, possit abstrahi aliqua ratio essentialis, seu specifica, in qua conueniant, certum enim est ab vtroque abstrahi rationem hominis, sed an ab indiuiduis quatenus formaliter sunt indiuidua possit abstrahi aliqua ratio, quæ illis competat, ratione differentie indiuidualis, quod est inquirere, an à differentia indiuiduali Petri, & à differentia indiuiduali Ioannis possit abstrahi aliqua communis ratio, sicuti cum inquiritur an ab albo, & nigro formaliter sumptis possit abstrahi ratio communis, idem est ac inquirere, an ab albedine, & nigredine communis ratio possit abstrahi. In hunc sensum quæstionem definiuit subtilis Doctor loco supra citato his verbis: *Potest dici, quod ab indiuiduis potest abstrahi species, quæ dicitur quidditatem indiuiduorum, sed etiam aliquid quoddam proprium.*

Insuper in memoriam sunt reuocandæ duæ opiniones, quædam præcindens tantum ex parte actus præcisè per confusionem plurium singularium, absque eo quod intellectus ex vi præcisionis partiatur duas formalitates, quandam quam attingit, & aliam quam omittit. Alia est opinio præcindens ex parte obiecti, iuxta quam præcisio non consistit tantum in confusione singularium, à quibus præcindi dicitur ratio aliqua communis, sed necessariò debet attingere vnam formalitatem, & aliam omittit utramque contentam in illo inferiori, à quo dicitur abstrahi rationem communem separando illam ab alia formalitate, quæ in inferiori continetur, & ex vi præcisionis cognitionis non attingitur. Rem explico in opinione præcindente ex parte actus, ad hoc ut præcindatur ab homine, & equo ratio communis tantum requiritur species hominis, & equi inter se confundi cognitione respondente huic voci *animal*, & ita iuxta hanc sententiam tantum est necessarium assignari vnam rationem abstractam, & inferiora, à quibus abstrahitur ex parte obiecti, neque inadæquatè distincta, si omnia simul sumantur, à ratione, quæ abstracta concipitur. In opinione autem præcindente ex parte obiecti debent assignari inferiora, à quibus abstrahitur ratio abstracta ex parte obiecti inadæquatè distincta ab inferioribus, ratio alia quæ in inferioribus includitur, & ab illis inadæquatè distincta, quæ per cognitionem præcisiuam non attingitur, exempli gratia abstrahitur ratio animalis ab homine, & equo, in qua abstractione inferiora intercedere necesse est tanquam materiam, à qua abstrahitur, vel potius extrahitur ratio animalis inadæquatè distincta ab inferioribus, inferiora enim formaliter sunt animal rationale, & animal hinnibile, & ratio abstracta tantum est animal, dantur item differentie inadæquatè distinctæ ab inferioribus in quibus includuntur, quia inferiora sunt animal rationale, & animal hinnibile, & differentie tantum sunt rationale, & hinnibile, quæ differentie sunt formaliter condistinctæ à ratione abstracta, & ex vi cognitionis præcindentis non attinguntur.

Ex hoc fit omnia inferiora, à quibus ratio aliqua communis abstrahitur debere esse resoluibilia in duas formalitates ex parte obiecti per intellectum formaliter distinctas, quarum altera communis sit omnibus inferioribus, & cognitione præcindente attingatur, & altera sit propria cuiuslibet inferiori, & in quocumque illorum distincta, quæ non attingatur per cognitionem præcindentem. Ob has formalitates, in quibus homo, & equus possunt resolui, ab illis opinio ex parte obiecti præcindens rationem communem abstrahit, homo enim resoluitur in animal rationale, equus in animal hinnibile, & cognitio præcindentis rationem communem homini, & equo, in homine attingit animal, & omittit rationale, & in equo attingit animal, & omittit hinnibile, quod est præcindere, seu separare animal à

I 3 differen

differentiis, quibus erat unitum, & illud abstrahere, seu proprius extrahere ab homine, & equo, in quibus erat quasi contentum tanquam pars in toto.

Ex his infero in opinione Thomistarum præscindendum ex parte obiecti non posse dari rationem communem omnibus differentiis. Hæc conclusio est contra Hurdum supra §. 67. qui asserit in omnium opinione dandam esse rationem communem indiuiduis; illam verò ex dictis efficaciter probat: differentia indiuidualis resolvable non est in duos conceptus, quorum quilibet inæquale distinguatur à differentia, & secundum se totum sit ab altero condistinctus, ergo non est indifferens aliqua formalitas, quæ attingatur cognitione præscindente, & altera, quæ omittatur, sicut est in homine formalitas animalis, quam attingit cognitio præscindens ab homine, & equo, & formalitas rationalis, quem omittit: ergo non potest à differentiis indiuidualibus abstrahi communis ratio. Antecedens est certum, quia si in Petreitate assignes duos conceptus formaliter inter se condistinctos, vnus ex vi cuius Petreitas conueniat cum Ioanneitate, & alter quo differant, differentia indiuidualis adæquatè constituetur in illo vltimo conceptu, ex vi cuius differunt, & primus, in quo conueniunt ad differentiam indiuidualem non pertinebit, quia differentia indiuidualis est illud ex vi cuius hoc indiuiduum vltimum differt à quocumque alio. Quod si rursus vltimum conceptum velis partiri ex parte obiecti, in infinitum procedes, & ego semper differentiam indiuidualem constituam in conceptu vltimo, vel nunquam fatear inuentum esse conceptum indiuidualis differentie, quousque ad aliquem sit pertinens, qui nihil in se conuenientie cum alio includat. Idem quod dixi de differentiis indiuidualibus intellige de quibuscumque differentiis, specificis inter se oppositis, rationale enim, & ininhibile secundum se sunt conceptus, ex vi quorum vltimo differunt homo, & equus, qui nihil in se conuenientie habent admixtum, neque rursus in duas alias formalitates sunt partibiles.

Ex hoc infero ab indiuiduis formaliter sumptis vt indiuidua sunt secundum opinionem Thomistarum non posse abstrahi rationem communem. Ratio est manifesta: rationem communem abstrahi ab indiuiduis formaliter vt indiuiduis, dicit abstrahi hanc rationem ab indiuiduationibus, ita vt ratio abstracta exeat, seu extrahatur non quomodocumque à toto constituto ex indiuiduatione, & subiecto, cui hæc contingit, sed formaliter ab ipsa indiuiduatione, & materialiter tantum à subiecto, cui contingit indiuiduatio, sicuti abstrahi ab albo, & nigro formaliter sumptis rationem, communem dicit hanc rationem abstrahi formaliter ab albedine, & nigredine: sed ab indiuiduationibus formaliter sumptis non potest abstrahi ratio communis, vt iam probauimus: ergo neque ab ipsis indiuiduis formaliter sumptis vt indiuidua sunt.

Dices sequi ex his ab homine formaliter vt homine, & ab equo formaliter vt equo non posse abstrahi rationem communem, quia sicut indiuiduum vt indiuiduum dicit formaliter differentiam indiuidualem, à qua non potest abstrahi communis ratio, ita homo formaliter vt homo dicit differentiam specificam, à qua nequit abstrahi ratio communis: ergo sicuti dicimus non posse abstrahi rationem communem ab indiuiduo formaliter, vt indiuiduo, quia non potest abstrahi ratio communis ab indiuiduatione, per quam constituitur in esse indiuidui, sic dicemus non posse abstrahi rationem communem ab homine formaliter vt homine, quia non potest abstrahi à rationali, per quod constituitur in esse hominis. Probat ratio ab homine formaliter vt rationali, & equo formaliter vt ininhibili non posse abstrahi rationem communem, quia hæc non potest abstrahi à rationali, & ininhibili secundum se sumptis, dicitur tamen abstrahi ab homine vt homo est, quia homo vt homo non tantum dicit conceptum rationalis, sed conceptum animalis, qui extrahitur ab homine per cognitionem ex vi cuius attingitur animal, rationali non attracto. Initabis, homo vt homo non tantum dicit pro formali conceptum rationalis sed conceptum animalis, & quia ab hoc toto animal rationale extrahatur animal, dicitur abstrahi rationem communem ab homine vt homine: ergo indiuiduum vt indiuiduum non tantum dicit pro formali differentiam indiuidualem, sed naturam, & quia ab hoc toto natura indiuidua extrahitur conceptus nature, dicitur abstrahi rationem

communem ab indiuiduo vt indiuiduo. Respondeo questionem hanc iam esse de nomine, an videlicet sicut ratio animalis abstracta ab homine, & equo dicitur abstracta ab homine vt homine, & ab equo vt equo, possit ratio hominis abstracta ab hoc indiuiduo humano, & illo indiuiduo equino possit dici abstracta ab indiuiduis vt indiuiduis, & præter hoc quod est esse de nomine, non attinet ad nostram questionem, quæ inquit, an præter rationem hominis, quæ abstrahitur à Petro, & Ioanne, siue dicatur abstrahi ab ipsis indiuiduis, siue non possit abstrahi communis alia ratio indiuidui, cuius formalitas extrahatur, & exeat tanquam pars à toto à formalitate huius indiuiduationis, quod nec probat, neque intendit probare obiectio adducta. Adde dici hominem includere pro formali non solum conceptum rationalis, sed etiam conceptum animalis, quia rationale tantum adiunctum animali, & non aliis prædicatis constituet hominem, unde si per impossibile rationale coniungeretur cum viuenti non sensibile non faceret hominem, indiuiduatio autem cuiusque nature adiungatur faciet indiuiduum, & ita indiuiduum tantum dicitur pro materiali naturam includere, & pro formali indiuiduationem, sicuti album dicitur pro materiali includere subiectum, quia cuiuscumque nature sit, dum illi adiungatur albedo fiet album, albedo enim contingens parietati constituit album, & sic cum omnibus aliis subiectis. Ob hæc rationem potest dici rationem communem hominis abstracta à Petro, vt Petro, & Ioanne vt Ioanne, quia hoc indiuiduum significat unum nomine Petrus pro formali, significat naturam rationalem, cui contingit indiuiduatio, sicut homo dicit pro formali rationem animalis, cui coniungitur differentia rationalis.

In sententia non præscindente ex parte obiecti, sed tantum ex parte actus sentio posse præscindi rationem communem indiuiduationibus formaliter sumptis, & ipsis indiuiduis vt indiuiduis formaliter sumptis. Ratio est, quia possunt confusè omnia cognosci initar vnus per conceptum respondentem huic voci indiuiduum, cuius obiectum non erit ratio aliqua ex parte obiecti præcisa, sed aggregatum quoddam omnium indiuiduorum, & indiuiduationum, quod per distributionem accommodam erit predicabile de hac indiuiduatione, & illa indiuiduatione, de hoc indiuiduo, & illo indiuiduo. Confirmatur sicut Petrus est diuisus in se, & diuisus à quolibet alio: ergo habent in hoc similitudinem, ex vi cuius possunt concipi per conceptum representantem indiuiduum à se & diuisum ab alio confundendi in illo à se, & ab alio subiecta inter se distincta, eodem nomine significata.

Obiicies, hoc indiuiduum, v.g. Petrus dicit esse indistinctum à Petro, & distinctum à non Petro: sed in hoc conceptu nihil est commune alij indiuiduo, quodcumque enim aliud, quod tu assignes non habebit esse indistinctum à Petro, quia distinguetur à Petro, neque esse distinctum à non Petro, quia non erit distinctus à se, qui erit non Petrus: ergo ab hoc indiuiduo non potest abstrahi ratio communis. Concedo antecedens, & distingo consequens; ab hoc indiuiduo tantum non potest abstrahi ratio communis, concedo consequentiam; ab hoc indiuiduo & ab aliis, non consequentiam; quia licet nihil sit in aliquo indiuiduo, quod sit commune multis, sed quicquid vnicuique conuenit, illius proprium est, totum illud quod fit ex pluribus indiuiduis per cognitionem illa confundentem, & representantem per modum vnus, quæ dicitur abstrahens rationem communem ab illis, est commune pluribus ratione diuersarum partium, quas in se continet, quatenus includit hoc indiuiduum Petrus, est commune Petro, & quatenus continet hoc indiuiduum Ioannes, est commune Ioanni, & sic de reliquis per accommodam distributionem.

Obiicies secundo. Idem non potest esse ratio conueniendi, & disconueniendi. Sed differentia indiuidualis Petri est ratio disconueniendi inter Petrum & Ioannem: ergo non potest esse ratio conueniendi. Respondeo rationem disconueniendi, quam habet Petrus respectu Ioannis esse differentiam indiuidualem ipsius Petri distinctè cognitam, quæ tantum illi conuenit, & rationem conueniendi esse differentiam indiuidualem ipsius Petri, & differentiam indiuidualem Ioannis cognitam confusè initar vnus obiecti, quod commune est Petro, & Ioanni iuxta distributionem accommodam, unde nunquam idem adæquatè sumptum, neque eodem modo cognitum est ratio conue

conueniendi & disconueniendi. Ad argumentum in forma distinguenda est maioridem eodem modo cognitum non potest esse ratio conueniendi, & disconueniendi, concedo maiorem: diuerso modo cognitum, subdistinguo; idem adequatè, concedo; idem inadequatè, nego. Deinde distinguo minorem. Differentia indiuidualis Petri est ratio formalis disconueniendi in Petro: per se solam & distinctè cognitam, concedo; simul cum aliis confusè cognitæ, nego. Rursus eodem modo distinguo consequens: ergo non potest esse ratio disconueniendi: per se solam distinctè cognitam, nego; simul cum aliis confusè cognita constituendo aggregatum, in quo includantur plures differentie indiuiduales iuxta vnus obiecti representatæ, concedo.

11 Obiicies, si ab vltimis differentiis potest abstrahi ratio communis, hæc ratio abstracta potest iterum contrahi per differentias, & ab his rursus poterit abstrahi communis ratio: ergo poterit in infinitum procedi. Posses eodem modo obicere: si ab homine, & equo abstrahitur ratio animalis, rursus hæc ratio poterit iterum contrahi ad hominem, & equum, & iterum abstrahi ab homine, & equo, & sic in infinitum dandas esse abstractiones. Respondeo has abstractiones, & contractiones non fieri per nouas formalitates, quæ in singulis abstractionibus reperiantur, sed per repetitionem eorundem conceptuum, si enim ab hoc, & illo indiuiduo abstrahas rationem communem, cum illam contrahas, repetes eosdem conceptus, quos ante abstractionem de indiuiduis distinctè cognitis habueras, & si iterum ab indiuiduis, ad quæ fuit contracta communis ratio, velis abstrahere, repetes eundem conceptum, quem antea elucueras, & de eodem obiecto eandem rationem per abstractionem omnino similem priori, & conceptum formalem tantum numero distinctum abstrahas, & si hac ratione in infinitum procedas, in infinitum eosdem conceptus repetes, in quo præter tui capitis defatigationem nullum inconueniens reperio: tibi consule.

12 Obiicies vltimò contra vtramque conclusionem, quibus diximus non posse abstrahi rationem communem ab indiuiduis in opinione præscindente ex parte obiecti, bene tamen in præscindente ex parte actus. Idem fundamentum, quod sufficit ad præscindendum formaliter vnum ab alio, sufficit ad præscindendum obiectiue admissa possibilitate præcisionum obiectuarum, quia hoc fundamentum in vtraque sententia est obiectorum similitudo: ergo in vtraque sententia, aut in neutra admittenda est ratio communis indiuiduis. Respondeo à me probatum fuisse posse abstrahi rationem communem ab indiuiduis iuxta propriam sententiam tantum formaliter præscindente, contra quam conclusionem præcisè sumptam non procedit prædicta obiectio. Item probavi iuxta præscindente obiectiue non posse dari rationem communem indiuiduis, quod si ex alio capite probetur dandum esse semel admissis his obiectiuis præcisionibus duplex contradictorium inferretur, non præcisè ex conclusione à me tradita, sed ex eo quod hæc præcisiones obiectiue admittantur, quod potero libens admittere, quia ego nunquam has obiectiuas præcisiones possibiles esse admitto, sed repugantes, ac proinde quo plura absurda ex illa inferantur, mea magis sententia corroborabitur. Secundò responderi poterit ad præcisiones obiectiuas requiri inferius à quo extrahitur ratio communis omnis differentialis, adhuc expressè cognitum cognosci in ordine ad duo connotata distincta, quorum vnum fundet similitudinem, seu sit fundamentum ad cognoscendam rationem communem, & aliud fundet dissimilitudinem, seu sit fundamentum ad cognoscendam rationem communem, in qua differunt. Exempli gratiâ, homo, qui resoluitur in duos conceptus, vnum in quo conuenit cum equo, dicit ordinem ad sensationes, in ordine ad quas cognoscitur ratio conueniendi cum equo, & ad ratiocinationes, in ordine ad quas cognoscitur ratio disconueniendi ab equo, videlicet rationale. Similiter albedo resoluitur in conceptum genericum, in quo conuenit cum nigredine, dicit ordinem ad eandem potentiam, ad quam similem ordinem dicit nigredo, in ordine ad quam potentiam cognoscitur prædicatum genericum coloris, & dicit ordinem ad speciales actus distinctos à potentia, quos non terminat nigredo in ordine ad quos cognoscitur prædicatum differentiale. In hoc autem indiuiduo Petro, qui tantum dicit indistinctionem in se, & distinctionem à quolibet alio, non reperitur ordo realis ad vnum connotatum in ordine ad quod cognoscatur ratio aliqua conueniendi, & aliud distinctum

in ordine ad quod cognoscatur ratio disconueniendi, & ideo non potest ab illo obiectiua ratio præscindi, licet possit ex parte actus præscindi ab ipso, & ab alio inter se distinctis ex eo præcisè quod intellectus illa cognoscat sine connotatis, ex vi quorum apprehenditur expressè realis distinctio inter alia indiuidua, à quibus ratio communis abstrahi dicitur.

PUNCTUM IV.

De indiuiduo prædicabili.

1 Indiuiduum secundò intentionaliter sumptum definiuit Porphyrius, quod de vno tantum prædicatur. Alio modo, quod subicitur speciei. Posterior definitio explicanda est ex dictis Punct. 2. vbi explicui, quomodo indiuiduum subiciatur non solum speciei, sed etiam generi; speciei tanquam toti essentia, generi tanquam parti materiali.

2 Circa priorem definitionem docuit noster Toletus indiuiduum tantum prædicari de se ipso prædicatione identica, quem impugnant ferè omnes recentes, qui asserunt indiuiduum multis prædicationibus formalibus de ipso prædicari, quia prædicatio identica non est illa, in qua prædicatum identificatur cum subiecto, sic enim omnis vera prædicatio esset identica, sed in qua prædicatum, & subiectum omnino eodem modo significantur. Cum verò indiuiduum possit significari per diuersos formales conceptus, potest ex vi vnius poni ex parte prædicati, & ex vi alijs, quo diuerso modo significetur, poni ex parte subiecti, quod fit in his prædicationibus *hic homo est Petrus; hoc indiuiduum est Petrus; hoc animal rationale est Petrus*, quæ omnes sunt prædicationes formales, in quibus Petrus de se ipso prædicatur.

3 Ceterum aliud est prædicationem esse formalem, aliud prædicatum de subiecto formaliter verificari, quod explicui Controu. 3. Punct. 9. vbi dixi ad propositionem formalem sufficere prædicationem non omnino eodem modo significari, quo significatur subiectum, ad veritatem autem in sensu formali, & non in sensu identico requiri aliquem ordinem inter subiectum, & prædicatum, sicuti superioris ad inferius, aut accidentis ad subiectum, quæ ratione dixi plures prædicationes formales tantum esse veras sensu identico. Hac ratione existimo contingere in prædicationibus supra adductis, & in alijs similibus, in quibus hoc indiuiduum, v.g. Petrus, vel Ioannes est illarum prædicatum, in quo sensu explico Cardinalem Toletum, & illi assentior.

PUNCTUM V.

De indiuiduo vago.

1 Indiuiduum vagum opponitur certo, & determinato, I quod definitur potest certares determinata, & singularis, quæ nequit demonstrari proprio nomine, vel termino distincto ex vi cognitionis. Dixi ex vi cognitionis, quia quodlibet indiuiduum existens habet suum esse determinatum, & demonstrari potest à cognoscente rem clarè, & perfectè. Dicitur autem vagum in ordine ad intellectum, qui non potest illud ex vi cognitionis determinatè assignare, vt cum dicimus, *aliquis homo currit*, licet Deus dicere possit, quis sit, qui currit, & in re vnus sit determinatus, ex vi tamen cognitionis respondentis his vocibus *aliquis homo currit*, quam elicit homo, non poterit idem homo aliâ cognitione non superueniente assignare Petrum currentem.

2 Hanc disunctionem in indiuiduo vago repertam docet Arriaga disp. 7. sect. 4. subsect. 4. oriri aliquando ex imperfectione cognitionis, vt cum audio hominem loquentem & non distinguo hominem loquentem à reliquis ab ipso distinctis, neque percipio, quis sit, qui loquitur, & ob hanc causam dicere non possum, hic homo loquitur, sed hic vel ille loquitur; quod est idem ac dicere aliquis homo loquitur. Docet insuper aliquando huiusmodi disunctionem oriri ex eo, quod obiecta indeterminatè ad aliquam rem requirantur, vt requiritur Missæ auditio ad non peccandum, non enim hæc auditio præ alijs requiritur, sed sub disunctione hæc vel illa. Melius docet Hurtad. disp. 7. sect. 9. huiusmodi disunctionem semper oriri ex imperfectione cognitionis, vt plurimum enim cum aliquid disun-

etiam requiritur ad effectum, est quia effectus disjunctiue ponitur, ut cum dicimus hic vel ille equus requiritur ad equitandum, est, quia illud ad equitandum, non dicit hanc equitationem in particulari, ad hanc enim hic equus requiritur, & ad illam equus ille necessarius est.

3 Hanc rationem vidit Arriaga, & respondet, ideo ipsum in singulari exemplum apponere, v.g. in auditione Missæ requisita ad non peccandum, seu ad negationem peccati, quod est effectus determinatus, & non requirit determinatam Missæ auditionem, sed hanc vel illam. Respondeo sufficere quamlibet auditionem Missæ ad non peccandum in re esse idem, ac opponi cum peccato omissionis circa præceptum audiendi Missam, hanc Missæ auditionem, & illam Missæ auditionem, & sic quamcumque aliam singularem, seu peccatum omissionis includere negationes omnium auditionum Missarum, ita ut destructa quacumque negatione auditionis Missæ per auditionem illi oppositam tanquam habitum priuationis destruat peccatum. In quo nihil vagum reperitur, licet vagè à nobis significetur, id enim quod nos significamus per hanc disjunctiue, aliqua auditio Missæ requiritur ad non transgrediendum præceptum, in re est transgressionem præcepti includere negationes omnium auditionum Missarum, & quamcumque auditionem Missæ opponi cum sua negatione, & consequenter cum aggregato negationum, in quo consistit transgressio præcepti, quod in se includebat negationem destructam per auditionem Missæ. Aliter posset dici veritatem illam disjunctiuam, aliqua auditio Missæ requiritur ad non peccandum, seu ad non transgrediendum præceptum, importare quamcumque Missæ auditionem, hanc videlicet per se sumptam, & sic illam actum absolute sufficientem esse omnibus aliis seclusis ad non transgrediendum præceptum, & non posse non transgredi præceptum absque omni auditione, seu nulla auditione Missæ existente, quod dicit necessitatem vniuersiusque auditionis, sub conditione negationum reliquarum auditionum, hæc enim est vera propositio: si absint omnes auditiones Missæ distinctæ ab ista, hæc necessario requiritur ad non transgrediendum præceptum de Missa audienda.

4 Idem dico de præcepto offerendi par turturum aut duos pullos columbarum, sicut enim intelligitur in præcepto audiendi Missam disjunctio in hanc, & illam Missæ auditionem, sic in prædicto præcepto intelligenda est disjunctio inter oblationem par turturum, & oblationem duorum pullos columbarum. Sunt etiam hæc intelligenda de non transgressionem præcepti, de adimplerione verò positiua, dicendum est physice diuersam adimplerionem præcepti esse factam per hanc Missæ auditionem ab adimplerione facta per illam Missæ auditionem; quia hæc adimplerio consistit in hac Missæ auditione, & ita deficiente hac Missæ auditione deficit hæc præcepti adimpletio, etiam si data illa Missæ auditione, deest alia adimpletio æquè sufficiens ad non esse peccati, quod dicit negationem omnium adimplerionum.

5 Eadem ratione respondendum est ad exemplum aliud, quod adducit idem Arriaga de igne singulari, qui non indiget ad sui existentiam hac actione præ omnibus aliis, sed hac vel illa contentus est, quia huiusmodi disjunctio tantum dicit quamlibet actionem ex se esse sufficientem ad hoc, ut ex vi illius existat ignis, seu ignem sufficienter ex vi cuiuscumque, quæ assignetur, posse existere, & non posse existere sine omnibus simul sumptis, quod dicit necessitatem huius actionis ex suppositione, quod alia absint, & sic de reliquis omnibus.

6 Circa prædicabilitatem induidui vagi dicendum est ipsum non prædicari prædicatione pertinente ad aliquod vniuersale, quia terminus iste *aliquis homo*, quo indiuiduum vagum significatur non comprehendit omnes homines infra vnius significatos, sed ut plures & inter se distinctos, disjunctio enim, quam terminus *aliquis* significat essentialiter connotat extremorum distinctionem. Hanc prædicationem *Petrus est aliquis homo*, esse formalem, tantumque verificari ratione identitatis inter subiectum & prædicatum, & non ratione alicuius ordinis, qui in his reperitur, ac proinde non esse veram in sensu formali, sed in sensu identico constat ex dictis Punct. 4. de indiuiduo secundò intentionaliter sumpto.

CONTROVERSIA VI.

De differentia, proprio, & accidenti.

QUINQUE differentiarum acceptiones adducit Porphyrius, apud omnes tamen recepta est diuisio differentia in communem, propriam, & propriissimam. Differentia propriissima absolute differentia dicitur, & tertium prædicabile constituit: differentia propria absolute proprium appellari consuevit, & constituit quartum prædicabile: differentia communis accidens nuncupatur, & quintum prædicabile constituit, de his omnibus in hac Controversia breuiter disputatio instituetur.

PUNCTUM PRIMUM.

Qualis sit diuisio differentia in communem, propriam, & propriissimam.

1 **I**nquirimus, an differentia communis, propria, & propriissima vniuocè, vel analogicè, tantum conueniant, potestque questio intelligi de differentiis primò intentionaliter sumptis, in quo sensu in præsentiarum non tractatur, pendet enim ex aliis principiis, an videlicet à substantia, & accidenti possit abstrahi communis ratio, & an à conceptu metaphysico differentia propriissima possit abstrahi aliqua ratio communis, quas questiones propriis locis expendo. Potest etiam intelligi questio de differentiis secundò intentionaliter sumptis, quatenus sunt vniuersales respectu suorum inferiorum, in quo sensu vniuocè conuenire ostendam Controu. 7. Punct. ... Rursus potest questio procedere de differentiis secundò intentionaliter sumptis in ordine ad rationem communem, quam contrahunt, & speciem, quam cum ratione communi constituunt, in quo sensu in præsentiarum exagitur.

2 **A**ssistant nostri Conimbricenses hic hanc diuisionem esse vniuocam. Assentior Patri Rubio cum aliis assenti diuisionem hanc non esse vniuocam sed analogam. Ratio esto: tantum differentia propriissima simpliciter & absolute contrahit genus, & constituit speciem: ergo tantum differentia propriissima simpliciter & per se conuenit ratio differentia. Probo antecedens: risibile, quæ est differentia propria, est quid superueniens speciei iam constitutæ: ergo illam non constituit: ergo neque diuidit genus, quia eo ipso quod species sit constituta intelligitur iam genus diuisum, & contractum ad speciem per differentiam propriissimam: ergo quando aduenit differentia propria nihil superest constituendum, aut contrahendum. Confirmatur: risibile (idem dico de quacumque alia passione) non facit per se differre hominem ab equo, ergo non conuenit illi ratio faciendi differre. Probatur antecedens: homo differt ab equo per suam essentiam, & per id per quod constituitur. Sed risibile non est essentia hominis, neque id, per quod homo constituitur: ergo homo non differt ab equo per risibile: ergo animal commune homini, & equo non contrahitur ad hominem per risibile: ergo risibile propriè non contrahit genus, neque propriè constituit speciem: ergo non conuenit vniuocè cum differentia propriissima, cuius munus est per se ipsam speciem primò constituere, & genus contrahere. Denique hoc sibi vult proloquium illud, differentia propriissima facit aliud, & communis, & propria faciunt alterum, hoc est, differentia propriissima facit speciem, quam constituit ab alia simpliciter differre, & esse aliud ab omni illo, quod formaliter constituitur per aliam differentiam, & communis & propria tantum reddunt subiectum alteratum, quod salua eadem essentia, quam habebat, constituunt formaliter habens aliud accidens essentie superueniens.

Dices